

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10

1216 København K

strafferetskontoret@jm.dk

KRONPRINSESSEGADE 28

1306 KØBENHAVN K

TLF. 33 96 97 98

FAX 33 36 97 50

DATO: 6. februar 2013

SAGSNR.: 2013 - 145

ID NR.: 221396

Høring - forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og flere andre love (Styrket indsats over for økonomisk kriminalitet) - j.nr.: 2012-731-0018

Ved e-mail af 10-01-2013 har Justitsministeriet anmodet om Advokatrådets bemærkninger til ovennævnte forslag.

Advokatrådet har følgende bemærkninger:

Formålet med lovforslaget er at gennemføre en række initiativer, som skal sikre de bedst mulige betingelser for at forebygge, efterforske og retsforfølge økonomisk kriminalitet.

Forslaget falder i to hoveddele. Den ene omhandler skærpelse for overtrædelse af en række erhvervsretlige love, således at strafferammen hæves til 6 år med den effekt, at der herefter også kan foretages telefonaflytning og anvendelse af agenter, den anden indeholder nogle materielle forslag indenfor retsplejeloven og straffeloven.

Hvad den første del angår skal det bemærkes, at Advokatrådet ikke udtaler sig om strafferammer, da strafferammer er et politisk valg, men Rådet skal dog bemærke, at der ikke ses angivet hverken begrundelse eller et behov for disse ændringer ud over hensynet til en signalværdi, og at OECD har anbefalet at hæve rammen for bestikkelse.

Tilsvarende er det foreslået at ændre en 2-årig forældelsesfrist til 5 år i forskellige erhvervsretlige love, idet det anføres, at mange af disse lovovertrædelser, bl.a. om ulovlige aktionærlån, overtrædelse af selvfinansieringsforbud m.v., ofte først opdages, efter der er gået 2 år.

Advokatrådet kan tilslutte sig forslagene om længere forældelsesregler på de pågældende områder.

Den anden del af lovforslaget vedrører bl.a. nye straffeprocessuelle tiltag.

Retsplejelovens § 804 indeholder i dag bestemmelser om edition, dvs. pålæg om udlevering af dokumenter mv. hos personer eller virksomheder, der ikke er mistænkte. Dette vil typisk gælde banker, der i sager om økonomisk kriminalitet tilpligtes af retten at udlevere kontoudskrifter og tilsvarende oplysninger om en person eller et selskab. På baggrund af en række sager, hvor gerningsmænd har vanskeliggjort efterforskningen ved gentagne gange inden for kort tid at flytte udbyttet rundt mellem forskellige bankkonti tilhørende forskellige selskaber og personer for herved at sløre transaktionssporet, foreslås det, at der indføres en særlig regel om edition i forhold til banker og tilsvarende virksomheder, som giver mulighed for på baggrund af én retskendelse at følge pengeoverførsler, som udspringer af den samme betalingstransaktion, selv om de efterfølgende transaktioner involverer flere banker m.v.

Samme resultat kan opnås i dag, men det er en mere langsom proces, idet politiet skal indhente ny kendelse for hver bank, politiet støder på under efterforskningen, og pengetransaktioner foretages typisk meget hurtigt.

Advokatrådet kan tiltræde dette forslag som en effektivisering af bekæmpelsen af økonomisk kriminalitet.

I retsplejelovens § 799 er der blevet indført adgang til at foretage såkaldt hemmelig ransagning ved meget alvorlig personfarlig kriminalitet, terrorisme m.v. Hemmelig ransagning kan også i dag foretages ved narkotikaforbrydelser og overtrædelser af straffelovens § 192 b.

Bestemmelsen i § 799 blev indsat i 1997 og havde til formål at styrke politiets mulighed for at efterforske alvorlig kriminalitet, bl.a. set i lyset af det voldelige opgør mellem to rivaliserende rockergrupper.

Ransagning er et overordentligt stort indgreb i en persons ret til privatliv. Ved almindelige ransagninger vil den sigtede blive bekendt med ransagningen og kan sikre sig, at de strenge formelle betingelser for at foretage ransagning er opfyldt. Den sigtede kan endvidere umiddelbart efter påbegynde tilrettelæggelsen af sit forsvar.

Ved hemmelige ransagninger tillades det politiet at ransage mistænktens hjem eller andre lokaliteter, den mistænkte har rådighed over, uden at denne gøres bekendt med det. Dette kan ske gentagne gange. At politiet således gentagne gange hemmeligt kan gå ind i ens hjem (eller i en virksomheds lokaler) og lede efter ting er et meget stort indgreb i den personlige frihed og retten til privatliv, som har været legitimeret på grund af et modstående hensyn om at bekæmpe særdeles alvorlig kriminalitet, der kan være svær at bekæmpe på anden måde.

Det nuværende lovforslag lægger op til, at hemmelig ransagning også fremover skal kunne foretages i tilfælde af mistanke om særligt skærpende våbenlovsovertrædelser og røveri, men også i tilfælde af organiseret indbrudskriminalitet samt overtrædelse af skatte-, told- og afgiftslovgivningen.

Her bevæger forslaget sig væk fra den meget alvorlige personfarlige kriminalitet til almindelig økonomisk kriminalitet. Forslaget betyder i realiteten, at politiet ved mistanke om, at der foregår alvorlige overtrædelser af eksempelvis momslovgivningen, kan gå ind hemmeligt hos virksomheder og personer og ransage efter evt. dokumenter, der kan bestyrke denne mistanke.

Det er klart, at sådanne hemmelige ransagninger kan være nyttige i efterforskningen, som det anføres, men skadevirkningerne for en person eller en virksomhed ved sådanne hemmelige ransagninger kan være overordentlig store. Politiet kan eksempelvis medtage virksomhedens eller personens dokumenter, som kan være af afgørende betydning for virksomhedens fortsatte drift. Virksomheden eller personen vil ikke ane, hvor disse dokumenter er blevet af.

Advokatrådet finder, at et så vidtgående forslag om hemmelige ransagninger er retssikkerhedsmæssigt uhyre betænkeligt. Advokatrådet kan derfor kun tiltræde, at tilladelse til hemmelige ransagninger også fremover kan gives i tilfælde af mistanke om overtrædelse af straffelovens § 192 b om alvorlig våbenlovsovertrædelser og grove røverier, hvorimod det findes alt for vidtgående at indføre ved mistanke om overtrædelse af ikke-personfarlig kriminalitet som overtrædelse af skatte-, told- og afgiftslovgivningen, hvor der allerede i dag er flere forskellige kontrolmuligheder for SKAT.

Forslaget indeholder også en bestemmelse om, at der indføres mulighed for, at politiet kan spærre en virksomheds kontoindestående i en uge, hvis der er **indikationer** på, at beløbet er tilknyttet hvidvask eller finansiering om terrorisme.

Retsplejeloven indeholder i dag regler om beslaglæggelse af penge, ligesom hvidvaskloven indeholder regler om indefrysning af beløb i en kort periode.

I medfør af retsplejeloven kan genstande, herunder penge, som en person har rådighed over, beslaglægges som led i efterforskningen af en lovovertrædelse, hvis der er grund til at antage, at genstanden kan tjene som bevis, bør konfiskeres m.v. Dvs. der skal foreligge en mistanke om et strafbart forhold.

I medfør af reglerne i hvidvaskloven kan Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet indefryse et beløb i én dag, hvis **mistanken** vedrører finansiering af terrorisme. Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet kan herefter inden for denne dag gå til retten og få en kendelse om beslaglæggelse i givet fald.

Denne hjemmel til at indefryse midler fra en konto, der tilhører en person eller en virksomhed, foreslås udvidet til dels at **omfatte forhold, hvor der ikke er en konkret mistanke** om finansiering af terrorisme, **men blot indikationer** på, at beløbet er tilknyttet hvidvask eller finansiering af terrorisme, dels at udvide indefrysningsperioden i en uge.

Et sådant forslag, hvor midler tilhørende en person eller en erhvervsvirksomhed kan indefryses i op til en uge på baggrund af **en indikation** om ulovligheder, er overordentlig indgribende for en virksomhed, som ikke vil kunne disponere over et givent beløb i en hel uge. Det kan tænkes, at de pågældende penge, der bliver indefrosset, skulle have været anvendt til at afværge en konkurs eller betale et parti letfordærlige varer, som skulle afsendes omgående. Indefrysning af midler kan derfor have meget store skadevirkninger. Der er ikke angivet nogen begrundelse for dette meget vidtgående forslag, andet end at én dags indefrysning er kort tid.

Når Rigsadvokaten i sin begrundelse for forslaget henviser til, at en uge kun er en kortvarig spærring, må det anføres, at en uge ikke er en kortvarig spærring set ud fra en virksomheds synspunkt med daglige og hurtige transaktioner til forretningsforbindelser.

Advokatrådet kan derfor ikke anbefale dette forslag.

Advokatrådet skal derudover bemærke, at et sådant forslag, hvis det vedtages, bør indeholde objektiverede regler om erstatning, såfremt indikationen viser sig at være ubegrundet i lighed med de regler der findes i retsplejeloven om erstatning for straffeprocessuelle indgreb som bl.a. anholdelse og varetægtsfængsling.

Straffelovens § 79 indeholder i dag en regel om, at en domstol kan frakende en person retten til at være stifter af eller direktør eller medlem af bestyrelsen i et selskab med begrænset ansvar m.v. Reglen er indført for at forhindre fremtidigt misbrug af adgang til at handle på vegne et selskab eller en lignende juridisk person med begrænset ansvar.

Lovforslaget indeholder en modernisering af denne bestemmelse i lyset af bl.a. ændringer i selskabslovgivningen samt en udvidelse, således at man fremover også skal kunne frakende en person retten til at drive virksomhed i selskabsform med begrænset ansvar i udlandet, såfremt dette i øvrigt er foreneligt med reglerne om dansk straffemyndighed.

Advokatrådet kan tiltræde denne modernisering og udvidelse.

Herudover har Advokatrådet ikke yderligere bemærkninger til lovforslaget.

Med venlig hilsen

Torben Jensen